

MD 2004, mun.Chișinău, bd Ștefan cel Mare și Sfânt,162, tel. 022 20 45 87, e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

31.07.2023 Nr. 04-10/ 1612

La nr. 07/3-866 din 14.07.2023

Ministerul Energiei
Piața Marii Adunări Naționale, 1,
or. Chișinău

AVIZ DE EVALUARE PREALABILĂ

Urmare a examinării solicitării nr. 07/3-866 din 14.07.2023 privind determinarea necesității efectuării evaluării strategice de mediu (evaluarea prealabilă) pentru „Planul Național integrat privind Energia și Clima (PNEC)”, în temeiul art. 3 alin. (1) al Legii nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu, Ghidului cu privire la efectuarea procedurilor privind evaluarea strategică de mediu, aprobat prin Ordinul nr. 219/2018 al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (în continuare Ghidul ESM) și pct. 7 sbpct. 11) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 145/2021, anexa nr. 1, comunicăm următoarele.

Potrivit art. 5 alin. (3) din Legea nr.11/2017, informația privind determinarea necesității efectuării evaluării strategice de mediu (evaluarea prealabilă) pentru „Planul Național integrat privind Energia și Clima (PNEC)”, a fost publicată pentru consultare pe pagina web oficială a Ministerului Mediului la secțiunea destinată special pentru această procedură, link-ul: https://mediu.gov.md/ro/content/consultarea-proiectului-planului_programului și transmisă pentru avizare autorității din domeniul ocrotirii sănătății (Ministerul Sănătății) prin scrisoarea nr. 04-08/1529 din 21.07.2023.

Prin urmare, nu au fost primite comentarii și propuneri din partea publicului, iar Ministerul Sănătății a comunicat prin scrisoarea nr. 09/2685 din 27.07.2023 lipsa de obiecții și propuneri.

În rezultatul examinării și verificării informației prezentate, aplicând criteriile de determinare a necesității efectuării evaluării strategice de mediu pentru planuri și programe conform anexei nr. 1 la Legea nr. 11/2017, utilizând „tipurile de întrebări” din anexa nr. 4 la Ghidul cu privire la efectuarea procedurilor privind evaluarea strategică de mediu și urmare a consultării informației cu autoritatea din domeniul ocrotirii sănătății (Ministerul Sănătății) și cu publicul interesat, Ministerul Mediului decide că „Planul Național integrat privind Energia și Clima (PNEC)”, **va avea efecte semnificative asupra mediului și sănătății populației și necesită a fi supus evaluării strategice de mediu la nivel național și în context transfrontalier.**

Motivele care au stat la baza prezentei decizii sunt următoarele:

Planul Național integrat privind Energia și Clima include proiecte și măsuri din următoarele domenii de aplicare prevăzute la art. 3 alin. (1) al Legii 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu: energetic, industrie, transporturi, gestionarea deșeurilor și silvicultură, pentru care se efectuează evaluarea strategică de mediu.

Tipurile de proiecte incluse în proiectul Planului Național integrat privind Energia și Clima care fac parte din categoria celor stabilite în anexele nr. 1 și nr. 2 la Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, pentru care este de așteptat să fie necesară evaluarea impactului asupra mediului (EIM) sunt:

-*în sectorul energiei electrice:* proiectele de interconectare cu țările membre ale Uniunii Europene prin construcția unor linii magistrale de transport a energiei electrice din România și prin finalizarea procesului de sincronizare a sistemului electroenergetic național cu ENTSO-E. În prezent este în proces de derulare construcția unei linii magistrale de 400 de kV cu lungimea de 158 km pe porțiunea Vulcănești–Chișinău. Alt proiect de anvergură ce va fi implementat în următorii ani se referă la construcția unei linii magistrale de 400 kV pe segmentul Bălți–Suceava. Potențialul altor interconectări cu România (de ex: linia magistrală de 400 kV Smârdan–Vulcănești) va fi studiat în cadrul proiectului „Interconectarea rețelelor de energie electrică a Republicii Moldova cu România, Faza 1”.

-*în sectorul gazelor naturale:* măsurile propuse spre implementare pe dimensiunea securității energetice se referă în primul rând la constituirea unei rezerve de gaze naturale (minim 15% din consumul anual de gaze naturale, sau 160 de milioane de metri cubi) și la existența unui acces permanent la această rezervă pentru a asigura în mod neîntrerupt necesitățile consumatorilor. Ca urmare a implementării măsurilor prevăzute în PNEC, pierderile de gaze naturale în rețelele de transport și de distribuție se vor diminua de la aproximativ 7% în anul 2022 la aproximativ 3,7% în anul 2030 în scenariul cu măsuri existente, și la aproximativ 3,1% în anul 2030 în scenariul cu măsuri planificate în domeniul energiei din surse regenerabile în sectorul producerii electricității.

Planul Național integrat privind Energia și Clima va planifica implementarea anumitor activități care au caracter transfrontalier (proiecte comune cu România și Ucraina).

Planul Național integrat privind Energia și Clima va stabili și descrie obiectivele politicii de stat în domeniul eficienței energetice, în domeniul surselor de energie regenerabilă și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES), inclusiv va detalia modalitatea de atingere a țintelor respective. Acest document acoperă cele 5 dimensiuni ale Comunității Energetice: decarbonizare, eficiență energetică, securitate energetică, piață internă a energiei și cercetare, inovare și competitivitate.

Obiectivul principal al documentului rezidă în conturarea unui cadru național coerent și comprehensiv de politici publice și de investiții care există, sunt planificate sau sunt posibile de a fi propuse spre implementare în domeniul energiei și climei în perioada 2023–2030. Prin elaborarea unei viziuni privind dezvoltarea domeniului energie și climă pe termen lung până în anul 2050, PNEC setează o foaie de parcurs pentru modernizarea cadrului de politici publice în domeniul energie și climă, pregătirea terenului pentru implementarea măsurilor prezentate și atragerea investițiilor în sectorul energetic și în protecția mediului înconjurător. În urma realizării PNEC Republica Moldova își va consolida securitatea energetică, va liberaliza și moderniza piața de energie, va dezvolta și generaliza utilizarea surselor

de energie regenerabilă, va spori gradul de implementare a măsurilor de eficiență energetică, va dezvolta cercetarea, inovația și competitivitatea în domeniul energie și climă și va contribui la efortul global de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Securitatea și eficiența energetică și energia din surse regenerabile este una dintre Direcțiile de politici și de intervenții prioritare incluse în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” aprobată în Legea nr. 315/2022.

Elaborarea PNEC este stabilită în Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 28/2023. La fel, sunt în proces de promovare de către Ministerul Energiei modificările la Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, prin care este introdusă baza legală pentru elaborarea PNEC, iar procedura de elaborare și raportare a implementării PNEC este stabilită de Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice.

Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană prevede dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor și a documentelor de politici publice în sectorul energiei; dezvoltarea piețelor de energie competitive, transparente și non-discriminatorii, în corespundere cu standardele Uniunii Europene; implementarea proiectelor de infrastructură energetică; îmbunătățirea și consolidarea stabilității și a securității de aprovizionare cu energie pe termen lung; atenuarea schimbărilor climatice.

Republica Moldova în calitate de parte contractantă la Tratatul Comunității Energetice s-a angajat să transpună în legislația națională Pachetele Energetice II, III și Pachetul Energie Curată pentru toți Europeenii, inclusiv să realizeze obiectivele fixate de Comunitatea Energetică, să implementeze o serie de reforme structurale și proiecte de infrastructură în vederea asigurării securității energetice, dezvoltării piețelor concurențiale de energie, asigurării durabilității sectorului energetic, etc.

Planul Național integrat privind Energia și Clima utilizează în calitate de punct de referință cadrul de politici publice existent în domeniul energie și climă, detaliază evoluția previzibilă a cadrului de politici publice și estimează impactul măsurilor în domeniul energie și climă în perioada 2023–2030 și oferă o perspectivă a evoluției pentru orizontul anului 2050.

Conform prevederilor Regulamentului (UE) nr.2018/1999 privind Guvernanța Uniunii Energetice și a acțiunilor climatice, PNEC se bazează pe descrierea, modelizarea și analiza a două scenarii: în baza politicilor și măsurilor sau grupurilor de măsuri *existente*, și în baza politicilor și măsurilor sau grupurilor de măsuri *planificate*. Din această perspectivă, realizarea obiectivelor și atingerea țintelor fixate de Comunitatea Energetică și asumate de Republica Moldova în baza tratatelor internaționale va fi realizată prin implementarea scenariului cu măsuri planificate, scenariul cu măsuri existente servind în calitate de cadru de referință de tip *business as usual*.

În decembrie 2022 Consiliul Ministerial al Comunității Energetice a adoptat un amendament la Regulamentul (UE) nr. 2018/1999 privind Guvernanța Uniunii Energetice prin care au fost introduse țintele pentru anul 2030 pentru fiecare parte contractantă, inclusiv pentru Republica Moldova. Astfel, ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final de energie trebuie să fie de minim 27% în anul 2030. Creșterea consumului total de energie primară va fi de cel mult 3000 de ktep în anul 2030, iar a consumului total final de energie de cel mult 2800 de ktep în anul 2030. Totodată, este preconizată o reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră (GES)

cu 68,6% în anul 2030 față de nivelul anului de referință 1990, la nivelul de 9,10 Mt de CO2 echivalent (inclusiv sectorul Folosința terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și silvicultură – FTSCFTS).

Principalele aspecte de mediu identificate care pot fi afectate de impactul de pe urma implementării PNEC sunt: aerul, clima, biodiversitatea, apa, managementul deșeurilor, peisajul, sănătatea publică, etc. La etapa de determinare a domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu vor fi identificate problemele de mediu și de sănătate din Republica Moldova relevante pentru proiectul programului, care vor fi incluse în raportul privind determinarea domeniului de aplicare a ESM și, respectiv, detaliate în raportul privind evaluarea strategică de mediu. Potențial, implementarea PNEC va avea un impact pozitiv asupra factorilor de mediu prin măsurile de reducere a efectelor schimbărilor climatice, inclusiv a emisiilor de GES. În același timp, implementarea anumitor măsuri și proiecte din PNEC pot avea impact potențial negativ asupra factorilor de mediu pe durată scurtă și/sau medie de timp, datorită activităților întreprinse pentru realizarea acestora.

În cadrul raportului privind evaluarea strategică de mediu se vor evalua efectele probabile semnificative asupra mediului și se vor recomanda măsuri de prevenire, reducere sau compensare a efectelor semnificative ale impactului asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației.

Avizul de evaluare prealabilă se emite cu următoarele condiții:

1. În conformitate cu prevederile Legii nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu, capitolul II, art. 7, 8, 9, 10, capitolul VI din Ghidul ESM trebuie parcurse în continuare următoarele etape:

- etapa de determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu;
- etapa de elaborare a raportului privind evaluarea strategică de mediu;
- etapa de consultare a raportului privind evaluarea strategică de mediu cu autoritățile publice și publicul interes și desfășurarea consultărilor transfrontaliere;
- emiterea avizului de mediu.

2. Notificarea autorității competente pentru protecția mediului (Ministerul Mediului), dacă intervin modificări sau extindere a măsurilor sau acțiunilor prezentate în informația asupra proiectului „Planului Național integrat privind Energia și Clima (PNEC)”, inclusiv includerea de activități care cad sub incidența anexelor nr. 1 și nr. 2 la Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului.

Prezentul aviz este valabil de la data emiterii, pe toată perioada de valabilitate a Planului Național integrat privind Energia și Clima (PNEC), dacă nu intervin modificări ale acestuia.

Prezentul aviz reprezintă un act administrativ, iar nerespectarea condițiilor acestuia constituie temeiul unei acțiuni în instanța de judecată în ordinea procedurală de contestare a actelor administrative stabilită în Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

Ministru

Iordanca-Rodica IORDANOV

Ex. M. Petreanu,
(022) 204599